

dame osa teose peatükist „Kodu, pere, lapsed“.

Lõhe avaliku ja privaatse vahel suurenes järsult töökohtade ümberpaiknemisel privaatalalt avalikku sfääri. Seda on peetud 20. sajandil toimunud sotsiaalkultuurilistest muutustest kõige suuremaks. Kui 1900. aastal tegi näiteks ligi 2/3 prantslasi tööd oma kodus, siis 70 – 80 aastat hiljem töötasid peaaegu kõik väljaspool kodu. Eestiski oli varem valdava osa inimeste elamine ja töö teineteisega lahutamatu seotud. Talus puudusid ju töö ja muu elu vahel igasugused piirid. Ka linnade ja alevite väikeettevõtjad - poepidajad ja käsitöölised – elasid ja töötasid ühe ja sama katuse all. Nii oli see olnud juba sadu aastaid. Töökohtade ümberkolimisega avalikku sfääri muutus maja, kus elati, võõraste suletud, privaatseks ja intiimseks kohaks – sellest sai kodu tänapäeva mõistes. Tänapäeval on

...Kristiines (sinna koliti 1930, HP) pidi uksele koputama. Uues Maailmas (seal elati enne 1930. aastat, HP) ei tehtud sedagi, vaoti niisama sisse nagu omaimene kunagi. Majas on kümme korterit. Kirjakastid asuvad all koridoris. Uues Maailmas kloppis postiljon uksele. Kui kedagi kodus ei olnud, pani kirja ukse vahele. Pühade ajal paluti kirjakandja sisse, anti naps viina või pisteti peotäis pähkleid taskusse...Siin oli meil esik, kaks väikest tuba ja üsna avar köök. Aga mis peaasi – omaette WC!

Kirjeldusest selgub, et lühikese aja vältel ühest korterist teise (mis paiknesid muuseumis ühes asumis) kolides muutusid privaatse piirjooned üha teravamaks.

Alates 19. sajandi teisest poolest hulgana külast linna ümber asunud maainimesed töid endaga kaasa

täiskasvanute maailmas hakkama saada, lihtsalt „ei tulnud arvesse“. Taluperes käsitleti oma lapsi kui töötajaid ja pärijaid. Talulapsi ei kasvatatud muidugi ainult nende vanemad, vaid sellega tegelesid ka taluteenijad, sugulased, naabrid ja inimesed, kelle juures lapsed näiteks karjastena või teenijatena töötasid.

Sotsiaalalajaloo-alased uurimused on näidanud, et 18. – 19. sajandil suhtusid talunaised oma lastesse ilma erilise tundelisuseta, igal juhul ükskõiksemalt kui tänapäeval. See tulenes eelkõige asjaolust, et talunaised olid pidevalt hõivatud tööga, neil ei olnud piisavalt aega end lastele pühendada määral, mida peetakse õigeks tänapäeval. Kahtlemata ei olnud endisaegses karedas taluelus mingit iseäralikku laste sfääri. Vanemad ja teised täiskasvanud kohtlesid lapsi karmilt, eriti sealtmaalt, kui neid hakati tööle rakendama, mis

ma. Lastel ei olnud õigust eraelule: nende vaba ei olnud nende enda, vaid vanemate käsutuses, pidevalt oli vaja midagi teha. Talus pidid toimet nimel tööd tegema kõik pereliikmed – igaüks omakuste ja võimete piires.

Emaarmastus kui ühiskondlik norm ning m naiseloomus kujunesid välja alles 18. – 19. saj vahetusel... Tunded ja emotsioonidki ei ole m ajatud, universaalsed jäävad suurused, vaid muutuvad sotsiaalselt ja ajalooliselt. Tolleaeg vanemad ei osanud ennast laste asemele pann näha maailma laste silme läbi. Kui emad ei suu sõnades väljendada oma armastust laste vast tähenda see, et nad armastust ei tundnud. Nad äärmiselt hõivatud igapäevaste talutöödega, et toimetulek tagada.

Keelekohvikud on populaarsed

Maailmas laialdast kõlapinda leidnud keeleõppe vorm - keelekohvikud - on Tallinna Keskraamatukogu võõrkeelse kirjanduse osakonnas tegutsenud juba ligi aasta. Et kohvikud olid väga nõutud ja huvi nende vastu suur, siis on sel aastal keelekohvikuga liitunud ka Tallinna Keskraamatukogu eestikeelse kirjanduse osakond ning haruraamatukogud. Keelekohvikute toimumisaegade ja -kohtade info on kättesaadav Tallinna Keskraamatukogu veebilehel www.keskraamatukogu.ee või raamatukogudes kohapeal.

Võõrkeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Nadežda Geryak vastas küsimusele, miks ta hakkas keelekohvikut korraldama, niimoodi: „Tulin oma perega Eestisse elama 22 aastat tagasi. Kuna ma ei osanud eesti keelt, käisin kaks korda nädalas keelekursustel. Sel ajal polnud mul Eestis kolleege ega sõpru ning mul polnud võimalust omandatud keeleteadmisi praktiseerida. Tean omast kogemusest, kui oluline on keelt õppides leida võimalust seda praktiseerida, seetõttu püüangi seda võimalust raamatukogu keelekohvikutes inimestele pakkuda. Esiatgu korraldasime keelekohvikuid vaid korra kuus, aga et osalejaid oli palju ning kuu aega tundus kohtumiste vahepausiks liiga suure ajavahemikuna, otsustasime osalejate palvel korraldada keelekohvikut korra nädalas – teisipäeviti kell 17.30-19.00. Keelekohvikud

toimuvad õhtuti, sest paljud osalejad käivad tööl ning ei saaks päevasel ajal keelekohvikutes käia.“

Tallinna Keskraamatukogu keelekohvikutes käivad inimesed, kes puuduliku keeleoskuse tõttu ei julge eesti keeles rääkida või on alles alustanud keeleõppega. Sundimatus olukorras ületavad nad oma ebakindluse – keelekohvikus ei anta hinnanguid ega panda hindideid.

Millest kohtumistel vesteldakse? Kõigest, millega inimesed igapäevaselt kokku puutuvad - perekonnast, toidust, tervisest, huvidest, kultuuride erinevusest jms. Peamine on see, et 1,5 tunni jooksul peavad kõik rääkima eesti keeles ning kui sõnavarast jääb puudu, saab kasutada kehakeelt ja jooniseid.

Millised näevad välja keelekohvikute kohtumised? Keelekohvikud tulevad nii mitmeski raamatukogus kokku eraldi saalis, abivahenditena kasutatakse arvutit, projektorit, keelemänge ja teisi meetodilisi materjale. Osalejad jagatakse väikestesse gruppidesse.

Raamatukoguhoidjaid abistavad vabatahtlikud, kes on toeks grupivestluste juhtimisel. Vabatahtlike põhiülesandeks on vestelda osalejatega ja teha seda ainult eesti keeles. Osalejaid on erinevaid, on neid, kes on julgemad ja tahavad kogu aeg rääkida, aga on ka tagasihoidlikumaid. Vabatahtlike üks roll on pöörata tähelepanu just tagasihoidlikumatele osalejatele,

julgustades ja innustades neid rääkima eesti keeles.

Vabatahtlikke on erinevas vanuses, nende hulgas on nii mehi kui ka naisi. Enamasti motiveerib vabatahtlikke keelekohvikus osalema soov aidata eesti keelele levida, et teise kultuuri- ja keeletaustaga inimesed tunneksid ennast Eestis inimestega suhtlemisel kindlamalt ja sulanduksid Eesti kultuuri mugavamalt. Kokku on vabatahtlikke end appi pakkunud ligi 20.

Tulevikus on plaanis kutsuda keelekohvikutesse ka külalisi. Kevadel külastas võõrkeelse kirjanduse osakonnas keelekohvikut raamatu „E nagu Eesti“ autor Mall Pesti, kes rääkis, kuidas iseseisvalt eesti keelt õppida ning vastas ka kuulajate küsimustele.

Kes külastavad keelekohvikut? Erinevas vanuses inimesed – kooliõpilastest pensionärideni, eri rahvusest inimesed, kes kas elavad juba ammu või on äsja saabunud Eestisse, need, kelle emakeel on vene, poola, ukraina, araabia, soome, inglise ning teised keeled. Meie kohvikutes ühendab neid üks eesmärk – saada selgeks eesti keel.

Nadežda GERYAK,
võõrkeelse kirjanduse osakonna
pearaamatukoguhoidja.

Merle TANILSOO,
eestikeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja ja vabatahtlike koordinaator.

VANEMAEALISTE POLIITIKA KOMISJON

LIIKMESORGANISATSIOONID:
RIIGIKOGU SOTSIAALKOMISJON
SOTSIAALMINISTERIUM
EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
TALLINNA ÜLIKOOL (ÜTI)
TARTU ÜLIKOOL (ÜTI)
MTÜ 65B

EESTI GERONTOLOOGIA JA GERIAATRIA A
SOTSIAALSIOON / TÜ KLIINIKUM
EESTI SOTSIAALTÖÖ ASSOTSIAATSIOON
EESTI PENSIONÄRIDE ÜHENDUSTE LIIT
MTÜ EESTI SOTSIAALASUSTUSTE JUHTIDE
NÕUKODA

EESTI PEREARSTIDE LIIT
MTÜ EESTI OMASTEHOOLDUS
VANURITE ENESEABI- JA NÕUSTAMISÜHIN
MTÜ SEENIOR
TARTU SEENIORMEESTE KLUBI
MTÜ PURUVANAKESED
AJALEHT ELUKAAR

Toimetaja ENE VEIPER
Sotsiaalministeeriumi Vaneamealiste poliitika
komisjoni väljaanne

Tallinn 15027, Gonsiori 29, tel. 5649 0494

e.veiper2@gmail.com

Trükitud trükiokojas SPIN PRESS

Regati pst. 1, 11911 Tallinn

Tell.nr. 13753, 2000 eks.

Elukaare väljaandmist rahastab
Hasartmängumaksu Nõukogu